

Interbestuurlijk Toezicht

Jaarverslag 2021

Uitvoeringsagenda 2022

Provincie Utrecht

inhoud

1. Inleiding	4
2. Terugkijken op 2021 op alle IBT domeinen	5
Systematisch toezicht algemeen	5
Risicogericht toezicht/ gedeelde risico's	5
Themaonderzoeken.....	5
Klachten en signalen.....	6
Ambtelijke voortgangsgesprekken.....	6
Kennisbijeenkomsten	6
Klankbordgroep horizontale verantwoording – interbestuurlijk toezicht	6
Aanpassen IBT verordening.....	7
Vorbereiden nieuwe IBT-rol / Wet digitale overheid (Wdo).....	7
Webpagina's Interbestuurlijk Toezicht.....	7
3. Terugkijken op 2021 per toezichtdomein	8
Financieel toezicht.....	8
Informatiebeheer	8
Huisvesting vergunninghouders	9
Omgevingsrecht/ Uitvoeren taken Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH-taken)	9
Omgevingsrecht/ Ruimtelijke ordening	10
Omgevingsrecht/ Monumenten en archeologie.....	10
Waterschappen	10
4. Wat gaan we doen in 2022 op alle IBT-domeinen	11
Systematisch toezicht.....	11
Risicogericht toezicht/ gedeelde risico's	11
Themaonderzoeken.....	11
Klachten en signalen.....	12
Ambtelijke voortgangsgesprekken.....	12
Kennisbijeenkomsten	12
Klankbordgroep horizontale verantwoording – interbestuurlijk toezicht	13
Aanpassen IBT verordening.....	13
Vorbereiden nieuwe IBT-rol / Wet digitale overheid (Wdo).....	13
5. Wat gaan we doen in 2022 per toezichtdomein	14
Financieel toezicht.....	14
Informatiebeheer	14

Huisvesting vergunninghouders.....	14
Omgevingsrecht/ Uitvoeren taken Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH-taken)	15
Omgevingsrecht/ Ruimtelijke ordening	15
Omgevingsrecht/ Monumenten en archeologie.....	15
Waterschappen	16

1. Inleiding

Met interbestuurlijk toezicht (IBT) dragen wij bij aan een sterk en krachtig openbaar bestuur in de provincie Utrecht. We houden zicht op de kwaliteit van de uitvoering van wettelijke medebewindstaken door alle Utrechtse gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen. Dit doen we op de domeinen Financiën, Informatiebeheer, Omgevingsrecht, Huisvesting vergunninghouders en Water. We verbinden IBT zoveel mogelijk met projecten uit het Programma Sterk Utrechts Bestuur (SUB), gericht op het verbeteren van de kwaliteit van het openbaar bestuur. Hiermee vergroten we de impact van ons toezicht. Ons streven is om ons toezicht met zo min mogelijk toezichtlasten en zo transparant mogelijk voor onze collega-overheden uit te voeren

Op 6 juli 2021 hebben Gedeputeerde Staten het Beleidskader IBT Provincie Utrecht 2021–2024 (hierna: het Beleidskader) vastgesteld, waarin is beschreven hoe het IBT deze beleidsperiode wordt uitgevoerd. Ook hebben Gedeputeerde Staten op 6 juli 2021 de Uitvoeringsagenda IBT 2021 (tweede helft) vastgesteld.

Het document dat nu voor u ligt bevat de resultaten van IBT over 2021 en de Uitvoeringsagenda voor 2022. Het opstellen van deze documenten is vastgelegd in het Beleidskader. Het jaarverslag en de uitvoeringsagenda zijn een verdieping ten opzichte van de jaarrekening en zijn vooral bedoeld om de toezichtontvangers in kennis te stellen van de resultaten in het voorgaande jaar en de geplande activiteiten in 2022.

Vanwege de overzichtelijkheid en leesbaarheid is ook dit jaar gekozen voor een korte en bondige agenda. Deze agenda bevat de activiteiten die we per toezichtdomein in 2022 gaan uitvoeren, met als beoogd resultaat het behalen van de doelen zoals beschreven in het Beleidskader. Mocht tussentijds bijsturing nodig blijken dan passen we de agenda hierop aan. De Uitvoeringsagenda heeft dus een flexibel karakter.

Covid-19 heeft nog steeds gevolgen voor de hele maatschappij en voor ieders persoonlijk leven. Ontwikkelingen rondom deze pandemie hebben ook een weerslag op de taakuitvoering van alle overheden en daarmee op onze interbestuurlijke toezichtrol.

De verslechtering van de financiële situatie van gemeenten heeft ook effect op de taakuitvoering op andere domeinen waarop wij toezicht houden. Bij het uitvoeren van themaonderzoeken moet er rekening mee worden gehouden dat deze minder fysiek kunnen plaatsvinden.

Als financieel toezichthouder op de gemeenten constateren wij al een aantal jaren dat de financiële situatie van gemeenten zorgelijk is. De decentralisatie van het sociaal domein van 2015 wordt hiervoor gezien als grootste probleem. De stijgende kosten binnen het sociaal domein zorgt ervoor dat gemeenten moeten snijden in het voorzieningenniveau of zelfs de keuze moeten maken voorzieningen te sluiten. Ook zien we de laatste jaren steeds meer onzekerheden op gemeenten afkomen, zoals de herijking van het gemeentefonds, de opschalingskorting en de onzekerheid over de extra middelen Jeugdzorg. De zorgelijke financiële situatie van gemeenten in combinatie met de onzekerheden vanuit het Rijk, maakt het voor gemeenten lastig een realistisch financieel perspectief neer te zetten voor de komende jaren.

De vluchtelingenstroom als gevolg van de oorlog in Oekraïne, gecombineerd met de grote opgaven van de opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders, raakt zeker onze rol als toezichthouder. Deze opgaven, met de aanvullende vraag vanuit het Rijk aan de provincie Utrecht om ook in 2022 extra plekken voor asielopvang te regelen en om een versnelde huisvesting van statushouders te regelen, vragen een stevige invulling van de verschillende provinciale rollen. Zowel die van toezichthouder, als van partnerrol richting de Utrechtse gemeenten.

Deze uitvoeringsagenda publiceren we op de [IBT-webpagina](#) van de website van de Provincie Utrecht. Onze toezichtontvangers stellen we actief op de hoogte van de publicatie van deze agenda. Voor meer toelichting over de context van deze uitvoeringsagenda verwijzen we naar het Beleidskader. Via diezelfde webpagina is ook de IBT-kaart te raadplegen. Op deze kaart worden alle toezichtbrieven gepubliceerd. Hiermee is het mogelijk om een integraal beeld per gemeente te krijgen hoe de taakuitvoering wordt beoordeeld voor die onderwerpen waarop de provincie toezicht houdt. De IBT-kaart is ook te gebruiken voor benchmarking.

2. Terugkijken op 2021 op alle IBT domeinen

Systematisch toezicht algemeen

Voor alle IBT-domeinen zijn in 2021 toezichtbeslissingen voor gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen genomen. Voor huisvesting vergunninghouders zijn dit halfjaarlijkse beoordelingen van alle gemeenten.

Voor IBT omgevingsrecht is de toezichtinformatie van gemeenten die al een aantal jaren op rij als 'voldoet' zijn beoordeeld op hoofdlijnen getoetst. Voor IBT Informatiebeheer is een aantal gemeenten over een periode van 2 jaar getoetst. Alle toezichtbeslissingen zijn gepubliceerd op de IBT-kaart.

Bij de beoordeling van de begrotingen van de gemeenten (financieel toezicht) is in 2021 extra aandacht besteed aan de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Bij het uitvoeren van het systematisch toezicht zijn voor alle domeinen de bijbehorende gesprekken, monitoringstrajecten en interventies uitgevoerd. Een verdere toelichting hierop is te vinden in hoofdstuk 3, terugblik per toezichtdomein.

Het publiceren van de toezichtbeslissingen via de IBT-kaart maakt het mogelijk om een integraal beeld te krijgen hoe de Utrechtse gemeenten voor de verschillende toezichtdomeinen worden beoordeeld.

Risicogericht toezicht/ gedeelde risico's

In 2021 is een begin gemaakt met het verder vormgeven van het risicogericht toezicht, overeenkomstig de actielijnen van de Agenda Toekomst van het Toezicht (ATT) en het Beleidskader. Daarvoor zijn voor het toezichtdomein Omgevingsrecht in 2021 gesprekken gevoerd met lokale overheden om het risicogericht toezicht verder vorm te geven. Daarbij zijn, afhankelijk van het onderwerp, de omgevingsdiensten en de veiligheidsregio betrokken. Voor IBT Informatiebeheer zijn deze gesprekken ook gestart, in eerste instantie met de archiefdiensten waar de meeste gemeenten en waterschappen bij zijn aangesloten.

Themaonderzoeken

Het uitvoeren van risicogericht thematisch toezicht past binnen het Beleidskader en de uitgangspunten van de ATT.

- In 2021 is voor het toezichtdomein Omgevingsrecht het themaonderzoek "Constructieve Veiligheid" voorbereid in afstemming met de toezichtontvangers. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in het tweede en derde kwartaal van 2022. Daarnaast is in 2021 nog een kleiner themaonderzoek uitgevoerd, dat is vermeld in hoofdstuk drie.
- Zoals opgenomen in de Uitvoeringsagenda 2021 is gezocht naar de meerwaarde en haalbaarheid van een integraal themaonderzoek. Die meerwaarde is er zeker, maar mede gelet op beschikbare capaciteit is geen integraal themaonderzoek uitgevoerd.

Klachten en signalen

Onderdeel van onze wettelijke taak als interbestuurlijk toezichthouder is het behandelen van klachten en signalen over de uitvoering van de wettelijke medebewindstaken door gemeenten, waterschappen of gemeenschappelijke regelingen.

In 2021 zijn 17 klachten/signalen binnengekomen. Het grootste deel van deze klachten/ signalen had betrekking op het toezichtdomein Omgevingsrecht. Deze klachten/signalen zijn afgehandeld in overeenstemming met het klachtenprotocol.

Ambtelijke voortgangsgesprekken

Onderdeel van de Uitvoeringsagenda 2021 was het vormgeven en opstarten van ambtelijke (voortgangs)gesprekken met toezichtontvangers, zo mogelijk in regioverband.

In het kader van het reguliere toezicht zijn bij alle toezichtdomeinen gesprekken gevoerd met alle toezichtontvangers bij de verschillende domeinen, waarbij ook de actualiteiten bij de toezichtontvanger en toezichthouder is besproken, alsook landelijke ontwikkelingen op het gebied van wetgeving.

Kennisbijeenkomsten

Kennisbijeenkomsten hebben als doel het delen van best practices, het leren van elkaar en het bespreken van relevante wettelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Het organiseren van deze bijeenkomsten is in lijn met de ATT.

In 2021 zijn de volgende kennisbijeenkomsten georganiseerd:

- Een algemene kennissessie over de doorontwikkeling van het IBT;
- Een kennisbijeenkomst van het domein informatiebeheer over de ontwikkelingen in het (digitale) informatiebeheer. Deze bijeenkomst bestond uit een plenaire lezing en een aantal workshops;
- Een regiobijeenkomst van het domein financieel toezicht met als thema “Het sociaal domein”. Een tweetal sprekers van een Friese gemeente hebben gesproken over het succesvol realiseren van bezuinigingen binnen het sociaal domein.
- Een kennisbijeenkomst van het domein Omgevingsrecht. Tijdens deze bijeenkomst stonden de onderwerpen Omgevingswet, themaonderzoeken en leren via toezicht centraal. Deze onderwerpen zijn in workshops onder leiding van externe sprekers behandeld.

Klankbordgroep horizontale verantwoording – interbestuurlijk toezicht

Sinds 2015 is er een klankbordgroep horizontale verantwoording – interbestuurlijk toezicht met daarin vertegenwoordigers van gemeenten en waterschappen. Het opnieuw inrichten van deze klankbordgroep is nog niet gerealiseerd. Dit is op de planning gezet voor 2022. Bij het ontwikkelen

van het nieuwe beleidskader is met een brede vertegenwoordiging van de toezichtontvangers gesproken. Op basis daarvan wordt de klankbordgroep opnieuw ingericht.

Aanpassen IBT verordening

- In de Verordening systematische toezichtinformatie (hierna: IBT verordening) staat welke informatie gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen bij ons moeten aanleveren. Het gaat om informatie over informatiebeheer en omgevingsrecht.
- Actualisering van IBT verordening stond voor beide domeinen op de planning voor 2021, maar is uitgesteld naar 2022. Dit is onder meer veroorzaakt door de (vertraagde) invoering van de Omgevingswet. Daarnaast is in 2021 de (landelijke) werkgroep IBT Erfgoed ingesteld om te komen tot (minimale) uniforme afspraken over de inrichting van het toezicht op Erfgoed. De uitkomsten van deze werkgroep worden ook meegenomen bij de aanpassing van de IBT verordening. Voor het domein informatiebeheer zijn in 2021 gesprekken gevoerd met de archiefdiensten om tot maatwerkafspraken te komen voor het aanpassen van de verordening.
- Voor financieel toezicht zijn de inzendtermijnen in wetgeving (Gemeentewet) vastgelegd, voor IBT Huisvesting vergunninghouders worden gegevens van Rijk en COA gehanteerd. Toezichtinformatie-afspraken worden daarom niet opgenomen in de IBT-verordening.

Vorbereiden nieuwe IBT-rol / Wet digitale overheid (Wdo)

De Wet digitale overheid (Wdo) treedt op zijn vroegst op 1 juli 2022 in werking. De Wdo heeft als doel het regelen van het veilig en betrouwbaar kunnen inloggen voor burgers en bedrijven bij de overheid. De wet stelt daarnaast open standaarden verplicht. Vragen van de Eerste Kamer over dit wetsvoorstel hebben ertoe geleid dat de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie (BZK) een wetswijziging gaat indienen, waarmee privacybescherming steviger in de wet wordt verankerd.¹

De Wdo is een kaderwet waaronder een aantal besluiten (Algemene Maatregelen van Bestuur) komen te hangen. In het wetsvoorstel is een expliciete toezichtopdracht voor Gedeputeerde Staten opgenomen. Op initiatief van BZK, is met het Interprovinciaal overleg (IPO) een landelijke werkgroep opgestart over de invulling van deze toezichtrol. Deze werkgroep heeft, mede gelet op vertraging van de inwerkingtreding van de Wdo, nog geen concrete resultaten geboekt.

Webpagina's Interbestuurlijk Toezicht

De webpagina's van IBT, die onderdeel uitmaken van de provinciale website, zijn in 2021 vernieuwd. Deze actualisatie is in lijn met het vernieuwde Beleidskader. De lay-out en de teksten zijn geactualiseerd. De vernieuwde webpagina's bevatten onder meer de IBT-kaart, het Beleidskader, de Uitvoeringsagenda en een beschrijving per toezichtdomein. De toezichtontvangers zijn op de hoogte gesteld van de vernieuwde website.

¹ <https://www.digitaleoverheid.nl/nieuws/invoering-wet-digitale-overheid-vertraagd/>, geraadpleegd 24-01-2022

3. Terugkijken op 2021 per toezichtdomein

Financieel toezicht

- Bij de toezichtbeslissingen van december 2021 over de begroting 2022 zijn alle Utrechtse gemeenten onder het repressieve toezicht gesteld. Dit houdt in dat de gemeenten Montfoort, Vijfheerenlanden en Woudenberg in 2022 niet meer onder het preventieve toezicht vallen. In het kader van het nemen van deze toezichtbeslissingen zijn bestuurlijke gesprekken gevoerd met een aantal gemeenten. Dit zijn, naast de drie hierboven genoemde gemeenten, ook Lopik, Oudewater, Leusden en Nieuwegein.
- Het Gemeenschappelijk Toezichtkader (GTK) voor gemeenschappelijke regelingen is in concept klaar en is eind 2021 voorgelegd aan het Ministerie van BZK. Er wordt naar gestreefd om het GTK voor gemeenschappelijke regelingen in de eerste helft van 2022 door alle provincies vast te laten stellen.
- Bij de gemeenten Lopik, Montfoort, Utrechtse Heuvelrug en Woudenberg zijn (als onderdeel van SUB) financiële scans uitgevoerd. Met deze scans, die zijn uitgevoerd in de eerste helft van 2021, beoogt de provincie de gemeenten te ondersteunen in en bij te dragen aan hun (financiële) slagvaardigheid. De resultaten van de financiële scans zijn gepresenteerd aan (een afvaardiging van) de raad.
- In de tweede helft van 2021 is nagedacht over hoe de financiële scans kunnen worden voortgezet. Hierover is nog geen besluit genomen.
- Vanwege COVID-19 en de ontwikkelingen rondom het sociaal domein, is ervoor gekozen om in 2021 geen landelijk themaonderzoek uit te voeren. Bij de beoordeling van de begroting 2022 is wel extra aandacht besteed aan de paragraaf kapitaalgoederen. Dit is in de begrotingsrichtlijnenbrief van maart 2021 gecommuniceerd met de Utrechtse gemeenten.

Informatiebeheer

- Gedurende het jaar zijn gemeenten beoordeeld op basis van de ingediende toezichtinformatie en de gevoerde gesprekken. Er zijn een aantal gecombineerde beoordelingen uitgevoerd over 2 of 3 jaar. De toezichtronde 2021 (over 2020) loopt deels door in 2022.
- Tot nu toe is één gemeente beoordeeld als “voldoet niet”. Voor deze gemeente is een monitoringstraject gestart. De meeste tot nu beoordeelde gemeenten scoren “voldoet deels”. Enkele gemeenten scoren “voldoet”.
- In het vierde kwartaal van 2021 is een beoordeling uitgevoerd van het informatiebeheer bij de Veiligheidsregio Utrecht, die in 2022 wordt afgerond.
- In 2021 hebben we een reeks overleggen gevoerd met de gemeentelijke toezichthouders om te komen tot maatwerkafspraken over de vorm en de aanlevertermijnen van de rapportages die de gemeenten en de waterschappen bij de provincie indienen als toezichtinformatie. Afronding van deze gesprekken vindt plaats in 2022, evenals de aanpassing van de informatieafspraken die dat met zich meebrengt.
- In 2021 zijn nog geen afspraken gemaakt met de provincie Gelderland over het stroomlijnen van het toezicht op de waterschappen. Dit wordt in 2022 opgepakt.
- Door capaciteitsgebrek is in 2021 geen themaonderzoek uitgevoerd.

Huisvesting vergunninghouders

- Op basis van de COA-realisatiecijfers zijn op 2 momenten in 2021 de reguliere toezichtbeslissingen genomen inclusief de bijbehorende interventies/ ambtelijke – bestuurlijke monitoringsgesprekken met de gemeenten. Het gaat hier om de beoordelingen met betrekking tot de taakstelling over de tweede helft van 2020 (toezichtbeslissingen verstuurd in maart 2021) en de beoordelingen over de eerste helft van 2021 (verstuurd in oktober 2021).
- Als toezichthouder huisvesting vergunninghouders werden ambtelijke monitoringsgesprekken gevoerd met de gemeenten Amersfoort, Leusden, Utrecht, Stichtse Vecht, Wijk bij Duurstede en Rhenen. Deze gesprekken werden gevoerd vanwege de groeiende huisvestingsachterstand in deze gemeenten (en daarmee opschaling naar trede 2 van de IBT- interventieladder) in de tweede helft 2020 en in de eerste helft 2021.
- In 2021 is nauw samengewerkt met de Provinciale Regietafel Migratie en Integratie (PRT) en de bestuurstafels in de regio om oplossingen te vinden voor de grote en ingewikkelde opgaven van asielopvang en huisvesting vergunninghouders. Eén oplossing is het regelen van extra asielopvangplekken door de gemeente Utrechtse Heuvelrug in het asielzoekerscentrum in Leersum, in ruil voor een herverdeling van een deel van hun taakstelling onder de andere Utrechtse gemeenten. De regie daarvan en de bewaking van de administratieve gevolgen van deze herverdeling is belegd bij de provincie/toezichthouder. In 2021 is de besluitvorming over deze herverdeling bij de gemeenten, met uitzondering van de gemeente Stichtse Vecht, afgerond.
- In november is de jaarlijkse voortgangsrapportage IBT huisvesting vergunninghouders opgesteld. Deze is in december besproken met de Statencommissie Bestuur, Economie en Middelen (BEM).

Omgevingsrecht/ Uitvoeren taken Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH-taken)

- De toezichtronde 2020 (over 2019-2020) is in het voorjaar van 2021 afgerond. De toezichtronde 2021 (over 2020 en deels 2021) is nog niet helemaal afgerond. De beoordeling van gemeenten en waterschappen vindt plaats op basis van de ingediende toezichtinformatie en de gevoerde gesprekken. De meeste inmiddels beoordeelde gemeenten scoren “voldoet”, de overige gemeenten scoren “voldoet deels”. Geen enkele gemeente is tot nu toe beoordeeld als “voldoet niet”. Wel worden met een drietal gemeenten regelmatig voortgangsgesprekken gevoerd om ervoor te zorgen dat de taakuitvoering op voldoende niveau blijft.
- In de toezichtronde 2021 is getoetst of de gemeenten opvolging hebben gegeven aan de aanbevelingen zoals vermeld in het IBT-rapport “Brandveiligheid bij zorginstellingen onder de loep”. Conclusie is dat de meeste van de tot nu beoordeelde gemeenten hieraan opvolging hebben gegeven. Als een gemeente onvoldoende opvolging heeft gegeven aan deze aanbevelingen, is dit vermeld in de toezichtbrief met het dringende verzoek dit te verbeteren.
- Verder is in de toezichtronde 2021 beoordeeld of gemeenten uitvoering geven aan de Verordening Kwaliteit VTH. Getoetst is of B en W jaarlijks evalueren of de eigen organisatie en de omgevingsdienst voldoen aan kwaliteitscriteria. Daarnaast is getoetst of B en W de gemeenteraad in kennis stellen van deze evaluatie. Conclusie is dat de meeste tot nu beoordeelde gemeenten deze evaluatie niet of slechts zeer beperkt uitvoeren. Als een gemeente de evaluatie niet of te beperkt heeft uitgevoerd is dit vermeld in de toezichtbrief met de dringende aanbeveling deze evaluatie jaarlijks uit te voeren en de gemeenteraad hiervan in kennis te stellen.

- In afstemming met de toezichtontvangers zijn voorbereidingen getroffen voor het opstarten begin 2022 van het themaonderzoek constructieve veiligheid.
- Op verzoek van het ministerie van BZK is in 2021 het (beknopte) themaonderzoek brandgevaarlijke gevels uitgevoerd. De minister van BZK had gemeenten eind 2018 verzocht de meest risicovolle gebouwen te inventariseren en er vervolgens op toe te zien dat de eigenaren van deze gebouwen de brandveiligheid van de gevels onderzoeken en zo nodig maatregelen nemen om de veiligheid te waarborgen. Omdat nog niet alle gemeenten hadden voldaan aan dit verzoek, hebben wij in 2021 gecontroleerd of de Utrechtse gemeenten hieraan opvolging hebben gegeven. Gemeenten die nog geen inventarisatie hadden uitgevoerd of afgerond hebben wij gemaand dit alsnog te doen. Inmiddels hebben alle Utrechtse gemeenten geïnventariseerd of in hun gemeente risicovolle gebouwen aanwezig zijn. In een aantal Utrechtse gemeenten zijn geen risicovolle gebouwen aanwezig. In de gemeenten waarin dat wel het geval is, zien de gemeenten erop toe dat de eigenaren van deze gebouwen de brandveiligheid onderzoeken en zo nodig maatregelen nemen. Door de Utrechtse gemeenten is dus voldaan aan het verzoek van BZK. Dit is ook teruggekoppeld aan BZK.

Omgevingsrecht/ Ruimtelijke ordening

Zoals vermeld in de Uitvoeringsagenda 2021, is voor dit onderdeel geen regulier toezicht uitgevoerd in 2021.

Omgevingsrecht/ Monumenten en archeologie

Getoetst is of het erfgoedbelang voldoende is geborgd in de gemeentelijke bestemmingsplannen, de advisering door de monumentencommissie goed functioneert en voldoende rekening wordt gehouden met archeologie in het vergunningentraject. De beoordelingsronde 2021 (over 2020) is nog niet helemaal afgerond. Alle inmiddels beoordeelde gemeenten scoren, op basis van de ingediende toezichtinformatie, voor dit onderdeel "voldoet".

Waterschappen

Gedurende 2021 is gekeken naar mogelijkheden hoe het toezicht op de waterschappen verbeterd kan worden. Hierbij gaat het met name om de waterschappen, die in meerdere provincies opereren. Het toezicht op deze waterschappen wordt door de provincies vaak los van elkaar uitgevoerd. In 2021 zijn voor financieel toezicht ambtelijke gesprekken gevoerd over hoe het toezicht meer gestroomlijnd uitgevoerd kan gaan worden. Hieruit zijn nog geen concrete acties naar voren gekomen. Voor omgevingsrecht en informatiebeheer wordt dit in 2022 verder opgepakt.

4. Wat gaan we doen in 2022 op alle IBT-domeinen

Met deze uitvoeringsagenda investeren we in het verder ontwikkelen van IBT naar een modernere vorm, waarbij we zoveel mogelijk aanhaken op het lopende landelijke programma Agenda Toekomst van het (Interbestuurlijk) Toezicht (ATT). Zoals beschreven in het Beleidskader willen we met IBT meer de balans vinden tussen toezicht houden en adviseren, tussen leren en corrigeren. De activiteiten die in alle domeinen plaatsvinden, zijn hieronder vermeld.

Systematisch toezicht
<ul style="list-style-type: none">• Uitvoeren van systematisch toezicht op de toezichtdomeinen Financieel toezicht, Informatiebeheer, Omgevingsrecht (waaronder VTH, Monumenten/ Archeologie), Huisvesting vergunninghouders en Water.• Voorbereiden toezichtbeslissingen, uitvoeren bijbehorende interventies en het integraler informeren van Gedeputeerde Staten over de toezichtresultaten en de relevante ontwikkelingen bij de lokale overheden.• Publiceren van de toezichtbeslissingen op de IBT-kaart.
Risicogericht toezicht/ gedeelde risico's
<ul style="list-style-type: none">• Wij streven ernaar het toezicht te richten op risico's met potentieel grote maatschappelijke gevolgen. Daarnaast richten we ons op de maatregelen die nodig zijn om de gedefinieerde risico's te beheersen.• Om dit te realiseren wordt dit risicogerichte toezicht verder vormgegeven in overeenstemming met de actielijnen van de ATT en het Beleidskader. Gedeelde risico's worden vastgesteld in afstemming met onze toezichtontvangers onder andere door regiobijeenkomsten te organiseren. Ook vindt, via de vakberaden, afstemming plaats met de andere provincies.
Themaonderzoeken
<p>Het uitvoeren van risicogericht thematisch toezicht past binnen het Beleidskader en de uitgangspunten van de ATT.</p> <ul style="list-style-type: none">• Voorbereiden en uitvoeren van themaonderzoeken op de IBT-domeinen omgevingsrecht en informatiebeheer. Voor Omgevingsrecht wordt in het tweede en derde kwartaal van 2022 in ieder geval het themaonderzoeken "Constructieve Veiligheid" uitgevoerd. In het vierde kwartaal wordt het thema-onderzoek "Strijdig gebruik van agrarische opstallen in het buitengebied" voorbereid en uitgevoerd in afstemming met de toezichtontvangers.• In de interprovinciale samenwerking wordt onderzocht of op een toezichtdomein een themaonderzoek door meerdere provincies kan worden uitgevoerd.

Klachten en signalen

Het behandelen van klachten en signalen over de uitvoering van medebewindstaken door lokale overheden is onderdeel van onze wettelijk IBT-taak. Op basis van ervaringen uit voorgaande jaren houden we in 2021 rekening met ongeveer 18 klachten. De behandeling van klachten en signalen doen we in overeenstemming met het klachtenprotocol.

In de loop van 2022 wordt in afstemming met de andere provincies een uniform klachtenprotocol vastgesteld, waarbij ook de vindbaarheid en klantvriendelijkheid van het meldpunt voor burgers aandacht krijgt.

Ambtelijke voortgangsgesprekken

Het verder organiseren en voeren van ambtelijke (voortgangs)gesprekken met toezichtontvangers, zo mogelijk in regioverband. Hierbij worden in ieder geval de voorgaande toezichtresultaten, de actualiteiten bij de toezichthouder en de toezichtontvanger en de landelijke ontwikkelingen op het gebied van wetgeving besproken.

Kennisbijeenkomsten

Kennisbijeenkomsten hebben als doel het delen van best practices, het leren van elkaar en het bespreken van relevante wettelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. De onderwerpen voor deze bijeenkomsten worden afgestemd met de toezichtontvangers. Het organiseren van deze bijeenkomsten is in lijn met de ATT.

Voor 2022 zijn de volgende kennisbijeenkomsten gepland:

- Voor financieel toezicht wordt de jaarlijkse wethouder bijeenkomst georganiseerd, indien mogelijk in fysieke vorm. Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen zal dit waarschijnlijk in de tweede helft van 2022 plaatsvinden.
- Voor omgevingsrecht wordt een kennisbijeenkomst over het Omgevingsplan georganiseerd. Hoeveel zijn gemeenten hiermee? Zijn er al Omgevingsplannen vastgesteld of verkeren gemeenten nog in een verkennende fase? Zijn er gemeenten die hun kennis hierover willen delen met de andere gemeenten? Daarnaast wordt na afloop van het themaonderzoek constructieve veiligheid een bijeenkomst georganiseerd om de resultaten van dit onderzoek toe te lichten.
- Voor informatiebeheer wordt in het tweede half jaar een kennisbijeenkomst over een op dat moment actueel onderwerp georganiseerd. De verwachting is dat deze bijeenkomst over de Wet Digitale Overheid zal gaan, die waarschijnlijk in 2022 in werking treedt.

Na de gemeenteraadsverkiezingen wordt met de VNG-Utrecht op 7 april 2022 een informatiemarkt georganiseerd voor nieuwe gemeenteraadsleden. Op deze bijeenkomst wordt ook informatie over de verschillende domeinen van interbestuurlijk toezicht verstrekt.

Klankbordgroep horizontale verantwoording – interbestuurlijk toezicht

Sinds 2015 is er een klankbordgroep horizontale verantwoording – interbestuurlijk toezicht met daarin vertegenwoordigers van gemeenten en waterschappen. In het eerste kwartaal van 2022 gaan we deze klankbordgroep revitaliseren, met aanpassing/verruiming van de samenstelling. We betrekken hierbij ook de VNG-Utrecht.

Aanpassen IBT verordening

- Voor het domein Omgevingsrecht wordt de IBT verordening in de loop van 2022 aangepast, zodat de verordening aansluit op de bepalingen in de Omgevingswet die naar verwachting op 1 oktober 2022 of 1 januari 2023 in werking treedt. Verder wordt de jaarlijkse indieningsdatum voor de toezichtinformatie vervroegd naar 15 april, waardoor ruimte ontstaat voor het eerder nemen van de toezichtbeslissingen. Ook worden de toezichtontvangers hierdoor gestimuleerd om het jaarverslag en uitvoeringsprogramma tijdig vast te stellen, zoals bedoeld in het Besluit omgevingsrecht en het toekomstige Omgevingsbesluit.
In 2021 is de (landelijke) werkgroep IBT Erfgoed ingesteld om te komen tot (minimale) uniforme afspraken over de inrichting van het toezicht op Erfgoed. De uitkomsten van deze werkgroep worden ook meegenomen bij de aanpassing van de verordening.
- Voor informatiebeheer worden in 2022 met de interne/ gemeentelijke (waterschaps) archieftoezichthouders en de toezichtontvangers voor wat betreft het tijdstip van indiening van de toezichtinformatie afspraken op maat gemaakt. Ook dit zal leiden tot aanpassing van de IBT-verordening.
- Dit traject wordt in 2022 afgerond, waarna de IBT verordening in de tweede helft van 2022 wordt geactualiseerd en vastgesteld.

Vorbereiden nieuwe IBT-rol / Wet digitale overheid (Wdo)

De Wdo, die op zijn vroegst per 1 juli 2022 in werking treedt, bevat in het wetsvoorstel een expliciete toezichtopdracht voor Gedeputeerde Staten.

- Samen met andere provincies en IPO worden gesprekken voorbereid met BZK over de gevolgen van deze Wdo voor onze toezichtrol. We nemen deel aan de ingestelde werkgroep van BZK.
- Gezien de recente berichten (8 februari 2022) van BZK waarbij het ministerie toelicht alsnog te overwegen de toezichtrol van GS uit de Wdo te schrijven, blijven wij met IPO participeren in de gesprekken met BZK.

5. Wat gaan we doen in 2022 per toezichtdomein

Financieel toezicht
<ul style="list-style-type: none">• Het vaststellen van Gemeenschappelijk Toezichtkader (GTK) voor de gemeenschappelijke regelingen. Om tot vaststelling te komen moet het traject via het vakberaad worden afgerond. Daarna volgt vaststelling door Gedeputeerde Staten. Na deze vaststelling worden de gemeenschappelijke regelingen hiervan in kennis gesteld.• Evaluatie van de pilot financiële scans die – als onderdeel van het programma Sterk Utrechts Bestuur - in 2021 zijn uitgevoerd. Bij een positieve evaluatie wordt een vervolg voorbereid.• Het nemen van de reguliere toezichtbeslissingen.• Stroomlijnen met de provincie Gelderland van het toezicht op de waterschappen die in beide provincies liggen.• Organiseren van regio- en wethoudersoverleg.
Informatiebeheer
<ul style="list-style-type: none">• Uitvoeren systematische beoordelingen met bijbehorende interventietrajecten.• Uitvoeren van het monitoringtraject bij één gemeente die in 2020 als “voldoet niet” is beoordeeld.• Vormgeven van een ‘groen toezichtregime’: toezichtontvangers die twee keer als “voldoet” zijn beoordeeld worden tweejaarlijks beoordeeld. Bij dit toezichtregime blijft de afspraak wel om jaarlijks toezichtinformatie te ontvangen. Dit proces wordt in overleg met gemeentelijke toezichthouders en gemeenten afgestemd.• In afstemming met de toezichtontvangers bepalen hoe de timing van het aanleveren toezichtinformatie kan worden verbeterd.• Stroomlijnen van het toezicht met provincie Gelderland voor de waterschappen die in beide provincies liggen.• Halfjaarlijkse gesprekken met de archiefdiensten in de provincie Utrecht.
Huisvesting vergunninghouders
<ul style="list-style-type: none">• Reguliere toezichtbeslissingen, inclusief de bijbehorende interventies/ ambtelijke – bestuurlijke monitoringsgesprekken. De groeiende stroom asielzoekers en statushouders en daarmee de groter wordende huisvestingsachterstanden, betekent dat het aantal ambtelijke en bestuurlijke interventiegesprekken zal toenemen ten opzichte van het vorig jaar. Met de gemeente Stichtse Vecht worden in het kader van actief toezicht (trede 3 van de IBT-interventieladder) gesprekken gevoerd.• De oplossingen die in 2021 zijn gezocht voor de opgaven van asielopvang en huisvesting vergunninghouders, worden samen met de PRT en de bestuurstafels in de regio verder uitgewerkt. Het gaat hier om tussenvoorzieningen voor asielzoekers en vergunninghouders en verdere herverdelingen van vergunninghouders. Samen met de Utrechtse gemeenten is de aanvraag bij het Rijk om steun voor deze oplossingen voorbereid. Dit gezamenlijke bod asiel en huisvesting is eind februari 2022 aangeboden aan het Rijk.• Via het vakberaad onderzoeken van de bruikbaarheid van het juridisch instrument (indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing) bij IBT huisvesting vergunninghouders.• Het opstellen van de jaarlijkse voortgangsrapportage huisvesting vergunninghouders.

Omgevingsrecht/ Uitvoeren taken Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH-taken)

- Uitvoeren van de systematische beoordelingen met bijbehorende interventietrajecten. Getoetst wordt of de gemeenten en waterschappen de zogenoemde cyclische “Big Eight” benadering hanteren bij de uitvoering van hun VTH-taken, zoals beschreven in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo en de daarop gebaseerde regelgeving) en in de toekomstige Omgevingswet. Dit houdt in dat we beoordelen of gemeenten en waterschappen beschikken over actueel beleid gebaseerd op een actuele risicoanalyse, een jaarlijks uitvoeringsprogramma, een jaarlijks evaluatieverslag en of deze documenten verband met elkaar houden.
- Uitvoeren van een systematische toets in het kader van de Verordening Kwaliteit VTH. Getoetst wordt of B en W jaarlijks evalueren over de naleving van de kwaliteitscriteria voor de eigen organisatie en de omgevingsdienst en of zij hierover mededeling doen aan de gemeenteraad.
- Verder vormgeven van het zogenoemde “groene toezichtregime” voor toezichtontvangers die als “voldoet” worden beoordeeld. Voor deze gemeenten wordt het toezicht versoepeld en uitgevoerd op hoofdlijnen.
- Vormgeven van een pilot “toezicht via zelfevaluatie” bij gemeenten die al een aantal jaar achter elkaar “voldoet” scoren.
- Voorbereiden en uitvoeren van thematische onderzoeken:
Het themaonderzoek constructieve veiligheid wordt in het tweede kwartaal uitgevoerd bij zes gemeenten. Afronding en eindrapportage is voorzien in het derde en vierde kwartaal. In het derde en vierde kwartaal wordt het themaonderzoek “Strijdig gebruik van agrarische opstallen in het buitengebied” voorbereid.

Omgevingsrecht/ Ruimtelijke ordening

- Geen regulier systematische toezicht in 2022. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet in het vooruitzicht oriënteren we ons op een nieuwe wijze van beoordeling van de wettelijke taken op dit gebied.
- Signalen over taakverwaarlozing blijven we in 2022 onderzoeken.
- Vanaf 2022 zien we erop toe dat gemeenten het onderwerp externe veiligheid correct verwerken in omgevingsplannen.

Omgevingsrecht/ Monumenten en archeologie

- Uitvoering van systematische beoordeling of gemeenten voldoende uitvoering geven aan de wettelijke taken op het gebied van rijksmonumenten en archeologie. Hierbij wordt getoetst of het erfgoedbelang voldoende is geborgd in de gemeentelijke bestemmingsplannen, de advisering door de monumentencommissie goed functioneert en of voldoende rekening wordt gehouden met archeologie in het vergunningentraject. De beoordelingsronde (2021-2022) checken we bij een aantal gemeenten diepgaander of het onderdeel archeologie voldoende is geborgd in het vergunningsverleningsproces.
- Uitvoeren van twee korte themaonderzoeken uit op het gebied van archeologie:
 1. Een onderzoek naar borging van archeologie in bestemmingsplannen en omgevingsplannen (voor zover die al zijn opgesteld).
 2. Een onderzoek naar de aanwezigheid en de actualiteit van gemeentelijke archeologische waardenkaarten.

- Deelname aan de IPO-werkgroep toezichtkader Erfgoed. Deze ambtelijke werkgroep is ingesteld naar aanleiding van het rapport “Een Lappendeken”. Voornaamste conclusie in dit rapport is dat het toezicht op erfgoed door de provincies summier en niet op een uniforme manier wordt ingevuld. Aan deze werkgroep nemen onder meer de ministeries van Onderwijs en Wetenschappen (OCW) en BZK, provincies en gemeenten deel. De inzet van de werkgroep is gericht op het maken van afspraken tussen provincies over gemeenschappelijke uitgangspunten voor een minimale toezichtvariant met de mogelijkheid voor iedere provincie om daar bovenop maatwerk toe te passen in verband met de lokale omstandigheden.

Waterschappen

- Verder stroomlijnen van het IBT informatiebeheer, IBT omgevingsrecht (met betrekking tot VTH-taken), financieel toezicht op de waterschappen die wij ‘delen’ met de provincies Noord-Holland en Gelderland. Het betreft hier drie waterschappen die statutair zijn gevestigd in de andere provincies, maar ook hun werkgebied hebben binnen de provincie Utrecht.
- Beter afstemmen van het beleidstoezicht op de waterschappen met het systematische IBT-toezicht.